

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครู
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1
FACTORS AFFECTING INTEGRATED TEACHING OF TEACHERS UNDER LOEI PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

19

ตุลภัทร บุญเต็ม*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชาว์ อินใย**

ดร.จุฑามาส ศรีจำนงค์**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการและการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการและการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ และ 4) เพื่อสร้างสมการที่ดีที่สุดในการพยากรณ์การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ปีการศึกษา 2557 สำหรับเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ จำนวน 400 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) และสำหรับเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ จำนวน 24 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ครูและแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครู สรุปได้ดังนี้ (1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายเห็นด้วยกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครู ในทุกปัจจัย (2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการและการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครู พบว่า ทุกปัจจัยอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ปัจจัยด้านเจตคติต่ออาชีพครู อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูมีการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก
2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนการสอนแบบบูรณาการ (X) และการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครู (Y) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาเลย 1 มีความสัมพันธ์ทางบวกในทุกปัจจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรเกณฑ์สูงที่สุด คือ การสนับสนุนส่งเสริมจาก

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

** คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ผู้บริหาร (X_8) รองลงมา คือ พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญของครู (X_7) แรงจูงใจในการทำผลงาน (X_6) ความร่วมมือของผู้ร่วมงาน (X_9) ประสิทธิภาพในการสอน (X_2) ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน (X_3) เจตคติต่ออาชีพครู (X_1) การสร้างสรีระบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน (X_5) ตามลำดับ และตัวแปรพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรเกณฑ์ต่ำที่สุด คือ การคงอยู่ในงานอาชีพครู (X_4)

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ การสนับสนุนส่งเสริมจากผู้บริหาร ($b_1 = 0.338$, $\beta = 0.549$) ประสิทธิภาพในการสอน ($b_1 = 0.154$, $\beta = 0.267$) ความร่วมมือของผู้ร่วมงาน ($b_1 = 0.100$, $\beta = 0.136$) พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญของครู ($b_1 = 0.108$, $\beta = 0.130$) ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ($b_1 = 0.081$, $\beta = 0.073$) และการสร้างสรีระบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน ($b_1 = 0.044$, $\beta = 0.050$) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.887 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ปรับค่า (R^2_{adj}) เท่ากับ 0.784 ตัวแปรทั้ง 6 ตัว สามารถทำนายร่วมกันได้ร้อยละ 78.40 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE_{est}) เท่ากับ 0.21880

4. สมการที่ดีที่สุดในการพยากรณ์การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 สรุปได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.399 + 0.388X_8 + 0.154X_2 + 0.100X_9 + 0.108X_7 + 0.081X_3 + 0.044X_5$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.549 Z_{X_8} + 0.267 Z_{X_2} + 0.136 Z_{X_9} + 0.130 Z_{X_7} + 0.073 Z_{X_3} + 0.050 Z_{X_5}$$

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to investigate the level of factors affecting the integrated teaching management and teachers' integrated teaching, 2) to describe the relationship between the factors affecting the integrated teaching management and teachers' integrated teaching, 3) to inquire the factors affecting the teachers' integrated teaching, and 4) to construct the best equation to predict the teachers' integrated teaching. The research samples were teachers under Loei Primary Educational Service Area Office1. The multi-stage random sampling was applied for 400 teachers for quantitative data collection while the purposive sampling was applied for 24 teachers for qualitative data collection. The research instruments were an interview and a 5-point rating scale questionnaire. The data were analyzed by statistical software package program to obtain percentage, mean, standard deviation, Pearson moment correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis.

The research findings were as follows :

1. The levels of the factors affecting the teachers' integrated teaching management was summarized as follows :

1.1 For the qualitative data analysis, the teachers accepted all of the factors affecting the teachers' integrated teaching.

1.2 For the quantitative data analysis, the result showed that the level of the all of the factors affecting the integrated teaching management and teachers' integrated teaching were found at a high level except the aspect

of attitude towards teaching profession was evidently found at the highest level. Nevertheless, the teachers' integrated teaching was found at a high level.

2. The relationship between the factors affecting the integrated teaching(X) and the teachers' integrated teaching (Y) was positively correlated in all factors with the statistical significance at .01 level. The predictor variables correlated with the criterion variables at the highest level was the encouragement by the administrators (X_8), followed by the teachers' behavior towards teaching management focused on student-centered approach (X_7), motivation for academic standing (X_6), the collaboration with the colleagues (X_9), teaching experience (X_2), morale in task operation (X_3), attitude towards teaching profession (X_1), creating a positive learning atmosphere in a classroom (X_5) respectively. The predictor variable correlated with the criterion variable at the lowest level was the teacher retention with work engagement (X_4).

3. The factors affecting the teachers' integrated teaching with the statistical significance at .01 level was the encouragement by the administrators ($b_i = 0.338$, $\beta = 0.549$), then the teaching experience ($b_i = 0.154$, $\beta = 0.267$), the collaboration with the colleagues ($b_i = 0.100$, $\beta = 0.136$), the teachers' behavior towards teaching management focused on student-centered approach ($b_i = 0.108$, $\beta = 0.130$), morale in task operation ($b_i = 0.081$, $\beta = 0.073$) and creating a positive learning atmosphere in a classroom ($b_i = 0.044$, $\beta = 0.050$) respectively. The multiple correlation coefficient (R) was 0.887, the six predictor variables were able to predict 78.40% ($R^2_{adj} = 0.784$) and the standard error (SE_{est}) was 0.21880.

4. The construction of the best equation to predict the teachers' integrated teaching could summarize in raw and standardized scores as follows:

The predictive equation in raw scores was:

$$\hat{Y} = 0.399 + 0.388X_8 + 0.154X_2 + 0.100X_9 + 0.108X_7 + 0.081X_3 + 0.044X_5$$

And the predictive equation in standardized scores was:

$$\hat{Z} = 0.549Z_{X_8} + 0.267Z_{X_2} + 0.136Z_{X_9} + 0.130Z_{X_7} + 0.073Z_{X_3} + 0.050Z_{X_5}$$

บทนำ

การศึกษาของไทยที่ผ่านมา มีความพยายามในการยกระดับมาตรฐานทางการศึกษาของเด็กและเยาวชนเพื่อให้ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับ มีการทุ่มงบประมาณเพื่อพัฒนาการศึกษาเป็นจำนวนมากในด้านอื่นๆ แต่ปัญหาการศึกษาของเด็กไทยยังคงอยู่ สอดคล้องกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้สรุปผลการประเมินภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบสอง (พ.ศ.2549-2553) ว่าผลการประเมินด้านนักเรียน มาตรฐานที่ 5 นักเรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยเพียงแค่ 2.67 ซึ่งอยู่ในระดับพอใช้ และไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในระดับมาตรฐาน (ศิริวรรณ คำปรีดา. 2555)

จากปัญหาดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่า การศึกษายังไม่สามารถเตรียมคนไทยให้เผชิญกับยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลงนี้ได้ ทำให้สังคมไทยอ่อนแอ ผู้คนไม่มีคุณภาพ ครูและบุคลากรทางการศึกษาส่วนมากยังขาดความสามารถ และขาดทักษะในการจัดการเรียนการสอน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 3-4) ฉะนั้น จำเป็นต้องพัฒนาครูให้เกิดความชำนาญในการสอน

โดยเฉพาะรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ช่วยให้เกิดความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างความคิดรวบยอดในศาสตร์ต่างๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย เนื้อหาและกระบวนการที่เรียนในวิชาใดวิชาหนึ่ง เป็นการช่วยส่งเสริมการเรียนรู้อีกวิชาหนึ่งได้และเป็นการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความสามารถพร้อมทั้งสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ได้กับชีวิตจริง (ธีระชัย ปุณณโชติ. 2543 : 6-7)

การสอนแบบบูรณาการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดว่า การจัดการเรียนการสอนในแต่ละช่วงชั้น ควรใช้รูปแบบวิธีการที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการเรียนรู้แบบบูรณาการ การเรียนรู้คุณธรรม ทั้งนี้ต้องพยายามนำกระบวนการ การจัดการ กระบวนการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมกระบวนการคิด และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ไปสอดแทรกในการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระ การเรียนรู้เนื้อหา และกระบวนการต่างๆ ข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวม “การบูรณาการ” เป็นการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ โดยการจัดการเรียนรู้บูรณาการ จัดทำได้ 2 ลักษณะ คือ การบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน และการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งสามารถได้หลายลักษณะ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. มปป. : 12) คือ 1) การบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียว ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ต่างๆ กับหัวข้อเรื่องที่สอดคล้องกับชีวิตจริงหรือสาระที่กำหนดขึ้นมา ทำให้นักเรียนได้ใช้ทักษะและกระบวนการเรียนรู้แสวงหาความรู้ความจริงจากหัวข้อเรื่องที่กำหนด 2) การบูรณาการแบบคู่ขนาน มีครูผู้สอนตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันจัดการเรียนการสอน โดยอาจยึดหัวข้อเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แล้วบูรณาการเชื่อมโยงแบบคู่ขนาน 3) การบูรณาการแบบสหวิทยาการ การบูรณาการในลักษณะนี้นำเนื้อหาจากหลายกลุ่มสาระมาเชื่อมโยงเพื่อจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนร่วมกันในเรื่องเดียวกัน และ 4) การบูรณาการแบบโครงการ ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนบูรณาการเป็นโครงการ โดยนักเรียนและครูผู้สอนร่วมกันสร้างสรรค์โครงการขึ้น ลักษณะของการสอนเป็นทีม เรียนเป็นทีม ในกรณีที่ต้องการเน้นทักษะบางเรื่องเป็นพิเศษ ครูผู้สอนสามารถแยกกันสอนได้

การเรียนการสอนแบบบูรณาการมีประโยชน์ในการลดความซับซ้อนของเนื้อหาต่างๆ นักเรียนจำเป็นต้องใช้เวลาในการเรียนรู้เพิ่มขึ้นข้อมูลความรู้ที่เพิ่มขึ้น บางครั้งมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน การเรียนรู้แบบบูรณาการจึงเหมาะสมมากกว่าที่แต่ละวิชาจะเพิ่มเนื้อหาเข้าไปในวิชาของตน (สุนทร ไชยพันธ์. 2546 : 18) นอกจากนี้ยังบังเกิดผลดีกับโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้น และโรงเรียนขนาดเล็กที่ครูต้องสอนหลายชั้นและหลายวิชา ครูจะต้องใช้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการอย่างหลากหลาย ทั้งนี้ การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการให้ประสบความสำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ดังงานวิจัยของสุพรรณษา ภูแก้ว (2552 : 68) ที่พบว่า เจตคติต่ออาชีพครู ประสิทธิภาพในการสอน และความร่วมมือจากผู้ร่วมงานส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการพบว่ามีปัจจัยหลายประการที่ผู้วิจัยเห็นว่าน่าสนใจและเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เป็นแนวทางหลักและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่ผู้วิจัยศึกษาประกอบด้วย 2 ตัวแปรหลัก คือ ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่ เจตคติต่ออาชีพครู ประสิทธิภาพในการสอน ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน การคงอยู่ในงานอาชีพครู การสร้างสื่อบรรยายภาคการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน แรงจูงใจในการทำผลงาน และ พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญของครู และปัจจัยสนับสนุนภายนอกได้แก่ การสนับสนุนส่งเสริมจากผู้บริหาร ความร่วมมือของผู้ร่วมงาน (สุพรรณษา ภูแก้ว (2552) ; ศุภางค์ วงษ์แจ้ง (2551) ; พัสณี อรรถสฤรรัตน์ (2552) ; สุรัช จันทร์ส่อง (2551) ; วิไลลักษณ์ ลังกา (2546))

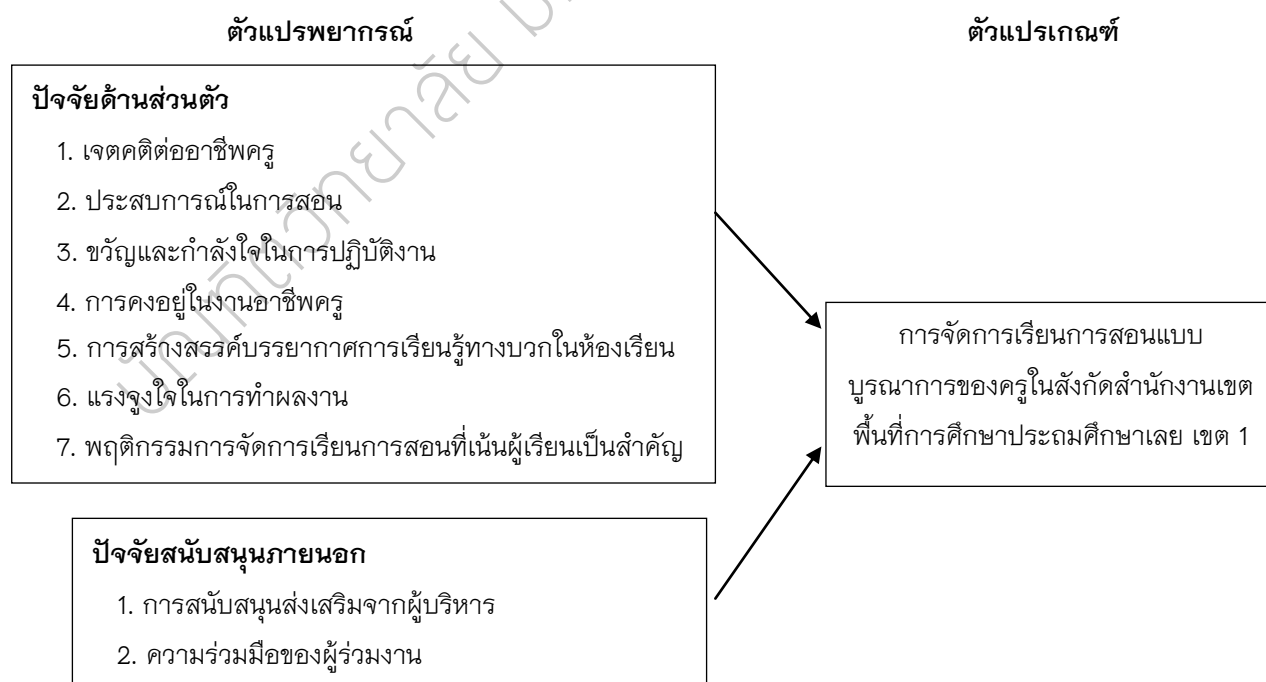
เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาได้ตามเป้าหมายการศึกษาอย่างแท้จริง ผู้วิจัยจึงสนใจวิจัยในเรื่องนี้และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้ที่เกี่ยวข้องอาทิ เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน เป็นต้น จะนำผลการวิจัยที่ได้ในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาเด็กไทยให้มีความรู้ก้าวไกลต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการและการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการและการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1
4. เพื่อสร้างสมการที่ดีที่สุดในการพยากรณ์การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ และสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 1,584 คน จาก 170 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ครูผู้สอน สำหรับเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ จำนวน 400 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) และสำหรับเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ จำนวน 24 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ
2. กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะของปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ วิเคราะห์ลักษณะข้อมูลที่ต้องการจากวัตถุประสงค์ของการวิจัย ศึกษาเอกสาร ระเบียบวิธีวิจัย จากนั้นกำหนดเป็นโครงสร้างของเครื่องมือและขอบเขตของเนื้อหา
3. สร้างแบบสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ครอบคลุมขอบเขตเนื้อหาและตัวแปรพยากรณ์ที่ต้องการศึกษา นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบสำนวนที่ใช้ (Wording) ความชัดเจนของคำถามและสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปสัมภาษณ์ครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ได้คัดเลือกไว้ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบสำนวนที่ใช้ (Wording) ความชัดเจนของคำถามและสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง ก่อนนำไปใช้สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย
4. สร้างแบบสอบถาม ให้ครอบคลุมขอบเขตเนื้อหาและปัจจัยที่ต้องการศึกษา ให้สอดคล้องและครอบคลุมกับนิยามศัพท์เฉพาะ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาถึงความชัดเจนของแบบสอบถามและปรับปรุงแก้ไข แล้วนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้วไปดำเนินการดังนี้ ; 1) ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบเพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และตรวจแก้สำนวนภาษา หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (ที่มีค่าตั้งแต่ 0.6–1) ระหว่างข้อคำถามนิยามศัพท์เฉพาะ (Item of Congruence : IOC) 2) นำแบบสอบถามไปทดสอบ (Try out) กับครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในการสอนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามในทุกตัวแปร มีค่าระหว่าง 0.816–0.963

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ นำแบบสัมภาษณ์ไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data triangulation) มีการตรวจสอบข้อมูลเดียวกันจากบุคคลหลายคน ต่างสถานที่และต่างเวลา วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แล้วนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปตรวจสอบสมมติฐานการวิจัย เพื่อยืนยันสมมติฐานและเพิ่มความลึกของข้อมูล
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ นำเครื่องมือที่จัดเตรียมไว้ไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวันและเวลาที่กำหนดไว้กับกลุ่มโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผลปรากฏดังนี้

1. ผลศึกษาระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการและการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 สรุปได้ดังนี้ 1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายเห็นด้วยกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ในทุกปัจจัย โดยมีความเห็นเพิ่มเติมคือ ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ หมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเทคนิคการสอน และควรได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดทั้งการจัดสรรงบประมาณ การสนับสนุนงบประมาณ บุคลากรตลอดทั้งสื่อวัสดุอุปกรณ์ 2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการและการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครู พบว่า ระดับของปัจจัยมากที่สุด 1 ปัจจัยคือ ด้านเจตคติต่ออาชีพครู ($\bar{X}=4.52$, $SD.=0.48$) อยู่ในระดับมาก 8 ปัจจัยตามลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการสนับสนุนส่งเสริมจากผู้บริหาร ($\bar{X}=4.22$, $SD.=0.43$) ด้านการสร้างสรรคบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน ($\bar{X}=3.81$, $SD.=0.54$) ด้านประสบการณ์ในการสอน ($\bar{X}=3.71$, $SD.=0.81$) ด้านขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=3.68$, $SD.=0.68$) ด้านพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญของครู ($\bar{X}=3.64$, $SD.=0.56$) ด้านความร่วมมือของผู้ร่วมงาน ($\bar{X}=3.62$, $SD.=0.66$) ด้านแรงจูงใจในการทำผลงาน ($\bar{X}=3.53$, $SD.=0.66$) และด้านการคงอยู่ในงานอาชีพครู ($\bar{X}=3.52$, $SD.=0.64$) ส่วนการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูมีการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.52$, $SD.=0.48$)

2. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์แต่ละตัวกับตัวแปรเกณฑ์ พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ (X) ที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรเกณฑ์ (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 9 ค่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กันตั้งแต่ 0.294 ถึง 0.792 ตัวแปรพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรเกณฑ์สูงสุด คือ การสนับสนุนส่งเสริมจากผู้บริหาร (X_8) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.792 รองลงมา คือ พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญของครู (X_7) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.636 แรงจูงใจในการทำผลงาน (X_6) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.596 ความร่วมมือของผู้ร่วมงาน (X_9) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.564 ประสบการณ์ในการสอน (X_2) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.540 ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน (X_3) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.457 เจตคติต่ออาชีพครู (X_1) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.446 การสร้างสรรคบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน (X_5) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.319 และการคงอยู่ในงานอาชีพครู (X_4) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.294

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 6 ปัจจัย คือ 1) การสนับสนุนส่งเสริมจากผู้บริหาร ($b_1 = 0.338$, $\beta = 0.549$) 2) ประสบการณ์ในการสอน ($b_1 = 0.154$, $\beta = 0.267$) 3) ความร่วมมือของผู้ร่วมงาน ($b_1 = 0.100$, $\beta = 0.136$) 4) พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญของครู ($b_1 = 0.108$, $\beta = 0.130$) 5) ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ($b_1 = 0.081$, $\beta = 0.073$) และ 6) การสร้างสรรคบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน ($b_1 = 0.044$, $\beta = 0.050$) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.887 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ปรับค่า (R^2_{adj}) เท่ากับ 0.784 ตัวแปรทั้ง 6 ตัว สามารถทำนายได้ร้อยละ 78.40 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE_{est}) เท่ากับ 0.21880

4. สมการที่ดีที่สุดในการพยากรณ์การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 สรุปได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.399 + 0.388X_8 + 0.154X_2 + 0.100X_9 + 0.108X_7 + 0.081X_3 + 0.044X_5$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.549 Z_{X_8} + 0.267 Z_{X_2} + 0.136 Z_{X_9} + 0.130 Z_{X_7} + 0.073 Z_{X_3} + 0.050 Z_{X_5}$$

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ด้านเจตคติต่ออาชีพครู ด้านการสร้างสรรค์บรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน ด้านประสบการณ์ในการสอน ด้านขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ด้านพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญของผู้ครู ด้านการสนับสนุนส่งเสริมจากผู้บริหาร ด้านแรงจูงใจในการทำงาน ด้านความร่วมมือของผู้ร่วมงาน ด้านการคงอยู่ในงานอาชีพครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อาจจะเป็นเพราะว่า ปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ครูพึงมีในการประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐานวิชาชีพครู (สุพรรณษา ภูแก้ว, 2552 : 10-11) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปันตดา วัฒโน (2554 : 97) ที่พบว่า ค่าเฉลี่ยของนโยบายและการบริหารงาน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในหน่วยงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน ความรู้สึกมั่นคงในหน่วยงาน แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก และค่าเฉลี่ยของเจตคติต่อวิชาชีพและการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพและในทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครู มีการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เป็นการจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทุกวิชาตามมาตรฐานวิชาชีพที่คุรุสภากำหนด โดยการเรียนการสอนแบบบูรณาการเป็นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงศาสตร์ หรือเนื้อหาสาขาวิชาต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาผสมผสานเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดความรู้ที่มีความหมาย มีความหลากหลาย และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 : 8 ; สาลี่ รักสุทธิและคณะ, 2544 : 25 ; บัณลือ พฤษะวัน, 2544 : 23)

2. เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรเกณฑ์การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครู พบว่า ทุกตัวแปรที่ศึกษาที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสามารถอภิปรายได้ว่า

2.1 การสนับสนุนส่งเสริมจากผู้บริหาร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ลักษณะพฤติกรรมที่ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติต่อครู เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยการให้ความช่วยเหลือทั้งในด้านส่วนตัวและการทำงานให้ความเป็นกันเอง ห่วงใยต่อความเป็นอยู่ สนับสนุนการปฏิบัติงานของครู โดยการให้งบประมาณการผลิตสื่อ สนับสนุนการเข้ารับการอบรมความรู้เพิ่มเติม ตลอดจนการให้ความรู้ต่างๆ ในเรื่องที่ครูควรรู้ (สุพรรณษา ภูแก้ว, 2552 : 36) สอดคล้องกับคำกล่าวจากการสัมภาษณ์ว่า “ผู้บริหารถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญ ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล จะให้การสนับสนุนทั้งกำลังใจและงบประมาณในการทำสื่อการสอน นำไปสู่การพัฒนางาน พัฒนาคอนได้อย่างดี ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อนักเรียน เพราะครูได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำมาถ่ายทอด วิชาความรู้ให้แก่ศิษย์ได้อย่างดี” และสอดคล้องกับงานวิจัยของงานวิจัยของ สุพรรณษา ภูแก้ว (2552 : 68)

และสุชาติ สังขรุ่ง (2520 : 63-66) ที่พบว่า หากผู้บริหารให้การสนับสนุนครูครูก็จะร่วมมือกันจัดการการเรียนการสอนแบบบูรณาการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงส่งผลให้มีผลทางบวกกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครู

2.2 พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญของครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู เป็นการแสดงออกของครูในการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีส่วนร่วมกับการเรียนโดยให้นักเรียนได้เรียนโดยการจำลองสถานการณ์จริง (บุญชม ศรีสะอาด. 2524 : 1) เพื่อให้ให้นักเรียนได้หาคำตอบและฝึกการแก้ปัญหาซึ่งใช้กระบวนการกลุ่ม และการทำงานอันนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนครบทุกด้าน โดยนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2521 : 2) สอดคล้องกับคำกล่าวจากการสัมภาษณ์ว่า “การจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญนั้น เป็นอีกปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนของนักเรียนซึ่งครูมีบทบาทเป็นเพียงผู้ชี้แนะแนวทางเพื่อให้ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน นักเรียนได้คิดเอง ปฏิบัติเอง จนตกผลึกเป็นองค์ความรู้ออกมา นำไปสู่การคิดเป็น คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสามารถทำให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ได้”

2.3 แรงจูงใจในการทำผลงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เป็นเพราะแรงจูงใจในการทำผลงาน เป็นสิ่งกระตุ้นให้ครูปรารถนาที่จะต้องทำผลงานทางวิชาการไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของตำแหน่ง เงินเดือน รวมถึงต้องการให้มีความเคารพนับถือในผลงานที่ตนเองทำจากบุคคลรอบข้าง และได้รับความรักการเข้าใจ กำลังใจจากบุคคลในครอบครัวเหล่านี้ก็จะทำให้ครูมีความต้องการที่จะทำผลงานทางวิชาการได้ (วิไลลักษณ์ ลังกา. 2546 : 5) สอดคล้องกับคำกล่าวจากการสัมภาษณ์ว่า “แรงจูงใจในการทำผลงานจะทำให้เราทำงานได้อย่างเต็มที่ มีชีวิตชีวา สามารถค้นหา ค้นคว้าวิธีการดีๆ มาสอนนักเรียนให้มีความรู้ได้ จนประสบผลสำเร็จ”

2.4 ความร่วมมือของผู้ร่วมงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ เพราะการที่ครูปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงานตามที่เพื่อนร่วมงานร้องขอและให้ความช่วยเหลือ เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันการให้ความช่วยเหลือในการปฏิบัติงานหรือการมีน้ำใจเล็กน้อย การให้คำชมหรือจดจำเรื่องราวของเพื่อนร่วมงานย่อมส่งผลให้มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ สอดคล้องกับคำกล่าวจากการสัมภาษณ์ว่า “การมีเพื่อนร่วมงานที่ดี เป็นส่วนหนึ่งของการทำงานที่ประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะการทำงานเป็นทีม หากทำงานไม่มีความขัดแย้งของผู้ร่วมงาน ก็จะนำไปสู่เป้าหมายได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ” และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณฯ ภูแก้ว (2552 : 68) ที่พบว่า ความร่วมมือจากผู้ร่วมงานส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.5 ประสบการณ์ในการสอน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เพราะประสบการณ์ในการสอนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะช่วยเพิ่มความสุรอบรอบคอบในการสอนของครูได้ อีกทั้งครูที่มีประสบการณ์มากจะสามารถนำประสบการณ์มาช่วยดำเนินการสอนให้เกิดผลดีต่อสถานศึกษามากขึ้น (Caroll. 1963 : 730 อ้างถึงใน สุวดี แยมเกสร. 2547 : 39) สอดคล้องกับคำกล่าวจากการสัมภาษณ์ว่า “การจัดการเรียนการสอนย่อมมีปัญหาและอุปสรรคเกิดขึ้น ครูก็จะนำประสบการณ์ที่พบเห็นมาปรับใช้กับนักเรียน ยิ่งสอนมากก็ยิ่งมีประสบการณ์ที่จะนำมาปรับปรุงการสอนกับนักเรียน ครูที่สอนมานานๆ แล้วจะเข้าใจธรรมชาติของนักเรียนได้ดีกว่าครูที่จบใหม่ๆ ที่อาจจะยังมีเพียงแค่ความรู้ความสามารถ แต่ยังขาดการณ์สั่งสมประสบการณ์”

2.6 ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าขวัญในการปฏิบัติงานเป็นทัศนคติและเป็น

ความรู้สึกด้านจิตใจ ความรักหมั่นคนะ ภาวะอารมณ์ของแต่ละบุคคล ที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้ปฏิบัติงาน (Jucius, 1971 : 285 อ้างถึงใน ศุภางค์ วงษ์แจ้ง. 2551 : 9) ซึ่งส่งผลให้บุคคลเกิดความกระตือรือร้น ความรู้สึกเชื่อมั่น นับถือในความสำเร็จของแต่ละบุคคลหรือกลุ่ม (Yoder. 1972 : 46) สอดคล้องกับคำกล่าวจากการสัมภาษณ์ว่า “ถ้าครูมีขวัญและกำลังใจ จะช่วยเสริมให้ครูมีความมุ่งมั่นตั้งใจมากขึ้น ตลอดทั้งคำชื่นชมก็จะเป็นแรงผลักดันให้เราค้นหาวิธีการเรียนการสอนต่างๆมาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน อีกทั้งยังเป็นการสนับสนุนให้ครูมีความกระตือรือร้นที่จะนำแนวการสอนใหม่ๆ ที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอนมาเป็นสื่อและเป็นนวัตกรรมได้”

2.7 เจตคติต่ออาชีพครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เพราะความคิดเห็นที่ครูมีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการแสดงความรู้สึก การมุ่งมั่นใจการปฏิบัติงานโดยสามารถแสดงออกได้ทั้งทางบวกและทางลบ (ศุภางค์ วงษ์แจ้ง. 2551 : 246) ซึ่งครูจะแสดงออกมาในงานทุกด้าน แม้เหน็ดเหนื่อย ก็มีความสุขใจ โดยไม่คำนึงถึงผลตอบแทนในรูปเงินเดือนเพียงอย่างเดียว แต่ได้รับผลตอบแทนทางจิตใจที่คุ้มค่า (เยาวดี ราชชัยกุล และศิริชัย กาญจนวาสี. 2543 : 6-8) สอดคล้องกับคำกล่าวจากการสัมภาษณ์ว่า “ทำให้ครูมีพยายามหาทุกวิธีทางเพื่อจะพัฒนานักเรียนให้ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการหาวิธีสอนแบบใหม่ๆ การอบรมเพิ่มพูนความรู้ โดยนำวิธีการสอนในรูปแบบต่างๆ มาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดผลต่อนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ” และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุพรรณา ภูแก้ว (2552 : 68) ที่พบว่าเจตคติต่ออาชีพครู ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.8 การสร้างสรรค์บรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้บรรยากาศการเรียนรู้ส่วนแต่ส่งผลต่อการเรียนของนักเรียนทั้งสิ้นไม่จะเป็นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและระหว่างเพื่อนนักเรียนด้วยกัน (เทือน ทองแก้ว. 2538 : 75) สอดคล้องกับคำกล่าวจากการสัมภาษณ์ว่า “บรรยากาศในห้องเรียนไม่จะเป็นความรัก ความอบอุ่น ความเป็นกันเองระหว่างครูกับนักเรียน เป็นแบบผ่อนคลาย เสียงหัวเราะ และความสนุกสนาน หรือแม้กระทั่งการจัดห้องเรียนให้เปรียบเสมือนบ้าน มีความสะอาด ปลอดภัย น่ารัก น่าเรียน ก็จะทำให้ให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้อย่างมากขึ้น การเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่น ครูและนักเรียนพร้อมที่จะรับสิ่งใหม่ไปด้วยกัน”

2.9 การคงอยู่ในงานอาชีพครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เพราะอาชีพครูถือได้ว่าเป็นอาชีพที่มั่นคงทั้งรายได้ ตำแหน่งหน้าที่การงานที่มีความเจริญก้าวหน้าขึ้นไปเป็นลำดับขั้น (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2535 : 109) สอดคล้องกับคำกล่าวจากการสัมภาษณ์ว่า “อาชีพครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติและศักดิ์ศรี ได้รับการยอมรับ เชิดชูเกียรติและนำภาคภูมิใจที่ได้สั่งสอนลูกศิษย์ให้เป็นคนดี จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ครูจะต้องรักและศรัทธาในวิชาชีพครูและเป็นความภาคภูมิใจของครู โดยไม่คิดลาออก หรือย้ายตำแหน่งงาน และควรพัฒนาปรับปรุงอาชีพของตนให้เจริญยิ่งขึ้น”

3. ตัวแปรพยากรณ์ที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูที่ดีที่สุด ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ได้แก่ การสนับสนุนส่งเสริมจากผู้บริหาร ประสพการณ์ในการสอน ความร่วมมือของผู้ร่วมงาน พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญของครู ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานและการสร้างสรรค์บรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรทั้ง 6 ร่วมกันพยากรณ์การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูได้ ร้อยละ 78.40 สามารถอธิบายได้ดังนี้

3.1 การสนับสนุนส่งเสริมจากผู้บริหาร สามารถพยากรณ์การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการได้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การสนับสนุนส่งเสริมจากผู้บริหารทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยการให้ความช่วยเหลือทั้งใน

ด้านส่วนตัวและการทำงานให้ความเป็นกันเอง ห่วงใยต่อความเป็นอยู่ สนับสนุนการปฏิบัติงานของครูโดยการให้งบประมาณ การผลิตสื่อ สนับสนุนการเข้ารับการอบรมความรู้เพิ่มเติม ตลอดจนการให้ความรู้ต่างๆ ในเรื่องที่ครูควรรู้และครูสามารถ สร้างความสัมพันธ์กับผู้บริหารได้ทำให้ผู้บริหารจัดให้มีการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้บริหารกับครูและระหว่างครูด้วยกันเองได้ อย่างเป็นระบบ (สุพรรณษา ภูแก้ว, 2552 : 35 ; วิจิตร อาวะกุล, 2528 : 170-175) สอดคล้องกับคำกล่าวจากการสัมภาษณ์ ว่า “ผู้บริหารถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญ ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล จะให้การสนับสนุนทั้งกำลังใจและงบประมาณในการทำสื่อการสอน นำไปสู่การพัฒนางาน พัฒนาคนได้อย่างดี ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อนักเรียน เพราะครูได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำมาถ่ายทอด วิชาความรู้ให้แก่ศิษย์ได้อย่างดีและผู้บริหารต้องมีความเข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนการสอน แบบบูรณาการ มีการสอบถาม นิเทศ แนะนำ ให้คำปรึกษาและพูดคุยแลกเปลี่ยนกับครูในการจัดการเรียนการสอนแบบ บูรณาการ...” และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุพรรณษา ภูแก้ว (2552 : 68) ที่พบว่า การสนับสนุนส่งเสริมจากผู้บริหาร มีความสัมพันธ์กับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 ประสพการณ์ในการสอน สามารถพยากรณ์การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการได้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ประสพการณ์ในการสอนทำให้ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนนักเรียนด้วยการชี้แนะ การมีส่วนร่วมของนักเรียน การเสริมแรงให้แก่เด็กนักเรียน และการให้ข้อมูลย้อนกลับและแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น (ราชนันท์ บุญธิมา, 2542 : 11 อ้างถึงใน สุวดี แยมเกสร, 2547 : 44) สอดคล้องกับคำกล่าวจากการสัมภาษณ์ว่า “การจัดการเรียนการสอนย่อม มีปัญหาและอุปสรรคเกิดขึ้น ครูก็จะนำประสพการณ์ที่พบเห็นมาปรับใช้กับนักเรียน ยิ่งสอนมากก็ยิ่งมีประสพการณ์ที่จะ นำมาปรับปรุงการสอนกับนักเรียน” และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุพรรณษา ภูแก้ว (2552 : 69) ที่พบว่า ปัจจัยด้าน ประสพการณ์สอนส่งผลทางบวกต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ความร่วมมือของผู้ร่วมงาน สามารถพยากรณ์การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการได้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน มีความสำคัญต่อการสร้างบรรยากาศในการทำงานให้การทำงานประสบความสำเร็จ การปฏิบัติงานในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ ต้องได้รับความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน (วิจิตร อาวะกุล, 2538 : 182) สอดคล้องกับคำกล่าวจากการสัมภาษณ์ว่า “การมีเพื่อนร่วมงานที่ดี เป็นส่วนหนึ่งของการทำงานที่ประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะการทำงานเป็นทีม หากทำงานไม่มีความขัดแย้งของผู้ร่วมงาน ก็จะนำพาไปสู่เป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ” และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณษา ภูแก้ว (2552 : 68) ที่พบว่า ความร่วมมือจากผู้ร่วมงานส่งผล ต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.4 พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญของครู สามารถพยากรณ์การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการได้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นเป็นการเรียนการสอนที่ เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่และสิ่งประดิษฐ์ใหม่ โดยใช้กระบวนการทางปัญญา (กระบวนการคิด) กระบวนการทางสังคม (กระบวนการกลุ่ม) และให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ และมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยครู มีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกจัดประสพการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2544 : 59) สอดคล้องกับคำ กล่าวจากการสัมภาษณ์ว่า “การจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญนั้น เป็นอีกปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนของ นักเรียนซึ่งครูมีบทบาทเป็นเพียงผู้ชี้แนะแนวทาง เพื่อให้เด็กนักเรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน นักเรียนได้คิดเอง ปฏิบัติเอง จนตกผลึก เป็นองค์ความรู้ออกมา นำไปสู่การคิดเป็น คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสามารถทำ ให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ได้” และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์และคณะ (2548 : 201-202) ที่พบว่า ผลการจัดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่ได้รับการพัฒนาตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญส่วนใหญ่จะมีความก้าวหน้าในการพัฒนาทางวิชาการในเรื่องนั้นๆหรือวิชานั้นๆ มากกว่าผู้เรียนที่ไม่ได้รับ การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางนี้

3.5 ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน สามารถพยากรณ์การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการได้หมายความว่า ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานจะทำให้การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการได้เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ขวัญในการปฏิบัติงานทำให้มีความกระตือรือร้น ความรู้สึกเชื่อมั่น นับถือในความสำเร็จของแต่ละบุคคลหรือกลุ่ม (Yoder. 1972 : 46) เป็นปฏิกริยาทางอารมณ์ที่คนในองค์กรมีต่องานอันมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนและเห็นได้ชัดเจน ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานนี้อาจจะเป็นของแต่ละบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้แต่จะเป็นของบุคคลหรือของกลุ่มก็ต้องเป็นในลักษณะที่ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอยู่ตลอดเวลา (พนัส หันนาคินทร์. 2526 : 217) สอดคล้องกับคำกล่าวจากการสัมภาษณ์ว่า “ถ้าครูมีขวัญและกำลังใจ จะช่วยเสริมให้ครูมีความมุ่งมั่นตั้งใจมากขึ้น ตลอดทั้งคำชื่นชมก็จะเป็นแรงผลักดันให้เราค้นหาวิธีการเรียนการสอนต่างๆ มาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน อีกทั้งยังเป็นการสนับสนุนให้ครูมีความกระตือรือร้นที่จะนำแนวการสอนใหม่ๆ ที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอนมาเป็นสื่อและเป็นนวัตกรรมได้” และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพิชาน บุญยะมาน (2549 : 119) ที่พบว่า ขวัญในการปฏิบัติงานของครูโดยภาพรวม ส่งผลต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.6 การสร้างสรรค์บรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน สามารถพยากรณ์การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการได้ หมายความว่า การสร้างสรรค์บรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน จะทำให้การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการได้เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า บรรยากาศความคุ้นเคยหรือความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนและนักเรียน เป็นผู้ร่วมกันสร้างขึ้น ทำให้ครูผู้สอนมีการปรับปรุงบุคลิกภาพของตนเองให้ดูสุภาพเรียบร้อย ร่าเริง ยิ้มแย้มแจ่มใส พูดจาเหมาะสมและเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นของตนเอง และนักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน ขยันเรียน มีความสุภาพเรียบร้อยทั้งกับครูผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียน (พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์. 2545 : 5-9 อ้างถึงใน สุพรรณษา ภูแก้ว. 2552 : 39 ; ไชยยศ เรื่องสุวรรณ และปรีชา วิหคโต. 2537 : 7) สอดคล้องกับคำกล่าวจากการสัมภาษณ์ว่า “บรรยากาศในห้องเรียนไม่ว่าจะเป็นความรัก ความอบอุ่น ความเป็นกันเองระหว่างครูกับนักเรียน เป็นแบบผ่อนคลาย เสียงหัวเราะ และความสนุกสนาน หรือแม้กระทั่งการจัดห้องเรียนให้เปรียบเสมือนบ้าน มีความสะอาด ปลอดภัย น่าอยู่ น่าเรียน ก็จะทำให้ นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้อย่างมากขึ้น การเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่น ครูและนักเรียนพร้อมที่จะรับสิ่งใหม่ไปด้วยกัน”

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า มีความสัมพันธ์กับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครู ในทุกปัจจัยและพบว่า มีปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องควรนำไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องดังนี้

1.1 ด้านการสนับสนุนส่งเสริมจากผู้บริหาร ผู้บริหารควรให้ความสำคัญแก่ครูผู้ทำการจัดการเรียนการสอน ทั้งการสนับสนุนสื่อการเรียนการสอน การฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ และการเผยแพร่ผลงานของครูผู้สอน

1.2 ด้านประสบการณ์ในการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้การสนับสนุนผู้ที่ประสบการณ์ในการสอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในการนิเทศการเรียนการสอนของครู ให้ครูแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนแบบบูรณาการมาใช้ในการกระบวนการเรียนของนักเรียนได้

1.3 ด้านความร่วมมือของผู้ร่วมงาน ควรจัดกิจกรรมฝึกอบรมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เพื่อให้ครูทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพนักเรียนร่วมกัน และยังเป็นส่งเสริมความสามัคคีของครูในสถานศึกษาด้วยกัน

1.4 ด้านพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญของครู ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน สนองความสนใจและความต้องการของนักเรียน โดยการบูรณาการเรียนรู้อยู่ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ไปพร้อมๆ กัน

1.5 ด้านขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารควรให้การยอมรับ ยกย่องชมเชย เมื่อครูสามารถปฏิบัติงานการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.6 ด้านการสร้างสื่อบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน ควรเตรียมสถานที่ให้พร้อมสำหรับการเรียนการสอน โดยผู้บริหารควรจัดสภาพแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียนให้น่าเรียน

2. ข้อเสนอในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการสร้างเกณฑ์มาตรฐาน สำหรับประเมินพฤติกรรมการสอนของครูในการสอนแบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาต่อไป

2.2 ควรทำการศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษา จากฝ่ายอื่นๆ เช่น จากการรายงานของผู้เรียน ผู้ร่วมงานหรือประเมินพฤติกรรมการสอนโดยผู้บริหารโรงเรียน

2.3 ควรทำการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ ด้วยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาครูทั้งด้านจิตใจและสภาพแวดล้อมที่จะเอื้อให้เกิดพฤติกรรมการสอนแบบบูรณาการที่มีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือฝึกอบรมเพื่อพัฒนา การเรียนการสอนแบบหน่วยบูรณาการวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2550.

_____. แนวทางการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2552.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์และคณะ. รายงานการวิจัย การสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตั้งแต่ พ.ศ.2542-2547. กรุงเทพฯ : กลุ่มพัฒนานโยบายการเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาและการท่องเที่ยว.

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548.

ไชยยศ เรืองสุวรรณ และปรีชา วิหคโต. การวิจัยสภาพแวดล้อมทางการศึกษาการวิจัยเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา.

ปริญญาณิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2537.

เทียน ทองแก้ว. "การวางแผนจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในห้องเรียนยุคใหม่," วารสารพัฒนาหลักสูตร, 15(123), 74-81.

ธีระชัย ปุณณโชติ. รวมบทความความรู้ เกี่ยวกับบูรณาการการเรียนการสอน. หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2543.

บันลือ พงษ์ชนะวัน. หลักสูตรการบูรณาการการสอน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2544.

บุญชม ศรีสะอาด. รูปแบบของผลการเรียนในโรงเรียน. ปริญญาณิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.

ปนัดดา วัฒน. ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพของครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2554.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ : สหมิตรออฟเซต, 2535.

พนัส หันนาคินทร์. การบริหารบุคลากรในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พิณเณศ, 2526.

- พัสนีย์ อรรถสกุลรัตน์. การศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ในงานอาชีพครูของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จังหวัดสุรินทร์. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2552.
- พิชาน บุญยะมาน. ขวัญในการปฏิบัติงานของครูที่ส่งผลต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549.
- เยาวดี ราชชัยกุล และศิริชัย กาญจนวาสี. การสร้างแบบวัดทัศนคติต่อวิชาชีพครู : รายงานผลการวิจัย. กรุงเทพฯ : กองวิชาการ ทบวงมหาวิทยาลัย, 2543.
- วิจิตร อวาทกุล. เทคนิคมนุษย์สัมพันธ์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2527.
- วิไลลักษณ์ ลังกา. การวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอลระหว่างปัจจัยบางประการกับแรงจูงใจในการทำผลงานทางวิชาการของครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2546.
- ศิริวรรณ คำปรีดา. การศึกษาของไทยกับปัญหาเรื่องการเรียน. ค้นเมื่อ 4 มีนาคม 2555. จาก, <http://education.kapook.com/view17424.html>.
- ศุภางค์ วงษ์แจ้ง. ปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูวิทยาลัยเทคนิคนครนายก จังหวัดนครนายก. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2551.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. แนวทางการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551.
- ลำลี รักสุทธิ และคณะ. เทคนิควิธีการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการ. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา, 2544.
- สุชาติ สังข์ขันธ์. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำกับความพึงพอใจในการทำงานของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดและเทศบาลในเขตภาคกลาง. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2520.
- สุนทร ไชยพันธ์. การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการโรงเรียนบ้านคำอาฮวนอำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาสารคาม, 2546.
- สุพรรณษา ภูแก้ว. การศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2552.
- สุรัช จันทรส่อง. ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุบลราชธานี เขต 4. ปรินูญานิพนธ์ ค.ม. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2551.
- สุวดี แยมเกสร. ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ. ปรินูญานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2547.
- Yoder, Dale. Personnel Management and Industrial Relations. New Delhi : Prentice-Hall of India Private Limited, 1972.